

2024-03-21

Till Länsstyrelsen Gävleborg/Rivers of Life gavleborg@lansstyrelsen.se

Diarienummer 1042-2024

Samrådsyttrande från Svenska Kanotförbundet, Friluftsförbundet och Scouterna rörande restaurering av Mellanljusnan inom Rivers of LIFE.

Yttrandet är framtaget inom [Älvgruppen](#), ett samarbetsforum mellan Svenska Kanotförbundet, Friluftsförbundet och Scouterna för kanotleder i strömmande vatten.

Kontaktpersoner:

Anders Ahnesjö, Svenska Kanotförbundet, Älvgruppen anders.ahnesjo@telia.com, 0705795072

Carl Crafoord, Friluftsförbundet, carl.crafoord@friluftsforamjandet.se 0705908057

Per Eriksson, Scouterna, peererik@gmail.com, 0702378164

Sammanfattning

I korthet summerar vi våra synpunkter enligt följande:

1. Mellanljusnan är av riksintresse för paddling.
2. Vid forsacken för alla större forsar (från grad II+ och uppåt) ska stränderna längs en kortare sträcka hållas fria från utläggning av död ved och sten så att en rimligt säker landstigning/upptag före forsaren kan göras.
3. En varierad djupprofil lateralt ska eftersträvas så att en eller flera djupare fåror bildas.
4. Minst en djupfåra ska vara obruten, dvs inga valsar, tvära knyck eller stora stenblock som bryter den longitudinella konnektiviteten, med kurvradie >20 m och bredd >8 m. Bild bifogas på hur kurvradie kan skattas i fält med hjälp av grävskopans arm.
5. Ingen sprängsten och absolut inga armeringsjärn från utrivna ledarmar får läggas ut.
6. Tillförd död ved ska fällas med grävskopa så att rotklumpen blir naturligt kvar som ankare. Död ved ska endast läggas med kronan riktad nedströms och i innerkurvor, ej strömxponerat i ytterkurvor. Bild på säker utplacering bifogas. I sidofårer vid kvillområden kan död ved placeras friare.

Yttrande

Då det [publicerade samrådsunderlaget](#) är allmänt hållet utan detaljplaner avger vi här endast generella synpunkter med förhoppning om att vi ges möjlighet att yttra oss när mer detaljerade planer tagits fram inför ansökan till mark & miljödomstolen. Lokala paddlarklubbar och besöksnäringssintressenter inom paddling lämnar också egna samrådsinlagor, vars mer detaljerade innehåll vi varmt tillstyrker.

Mellanljusnan bildar en sammanhållen, levande älvsträcka som räddades i sista stund från exploatering under 70-talets vattenkraftsutbyggnad. Idag utgör älvrummet med omgivning ett värdefullt naturområde med goda förutsättningar för olika former av friluftsliv, inte minst paddling. Mellanljusnan erbjuder karaktär av nationalälv 90 mil närmare stora befolkningscentra än de stora utbyggda älvarna i norrbotten. Sträckan är därför av riksintresse för paddling och besöks också regelbundet av kanotister och forspaddlare från stora delar av Sverige. För turpaddling i forsmiljö erbjuder Mellanljusnan en lättillgänglig och sammanhållen sträcka med vattenföring som erbjuder en längre paddelsäsong än den närliggande Voxnan. För mer utmanande forspaddling finns några kortare sträckor, inte minst Edängforsen som årligen lockar många besökare. Sammantaget utgör hela sträckan en varierad och högt skattad kanotled. Restaurering för att uppnå bättre akvatiska miljöer kan, om hänsyn tas till [Kanotförbundets rekommendationer](#), kraftfullt bidra till att också stärka älvens

attraktionskraft som kanotvatten, inte minst om de strukturlösa, kraftigt rensade forsarna med lägre gradient återges en mer varierad morfologi.

Våra erfarenheter från tidigare Rivers of Life-projekt i Voxnan är dock blandade. Trots mycket positiva samråd gjordes under 2023 en del olyckliga åtgärder med framförallt utplacering av död ved (Högforsen, Flötviken, Sontlugnet), enstaka felplacerade stenar (Krokströmmen) och landstigningshinder vid forsacken av en svårare fors (Högforsen). Vår bedömning är misstagen främst orsakades av bristande information till arbetsledare och maskinförare i fältpersonalen. Vi vill därför betona vikten av att samrådsprocessen baseras på tydligt informationsmaterial och aktuella drönarbilder där restaureringsmålen kan otvetydigt visualiseras och kommuniceras till alla parter, inklusive utförande fältpersonal och samrådsintressenter. Vi vill också betona vikten av att i planeringsprocessen budgetmässigt och praktiskt inkludera möjligheter för korrigeringar i efterhand efter gemensam avsyning.

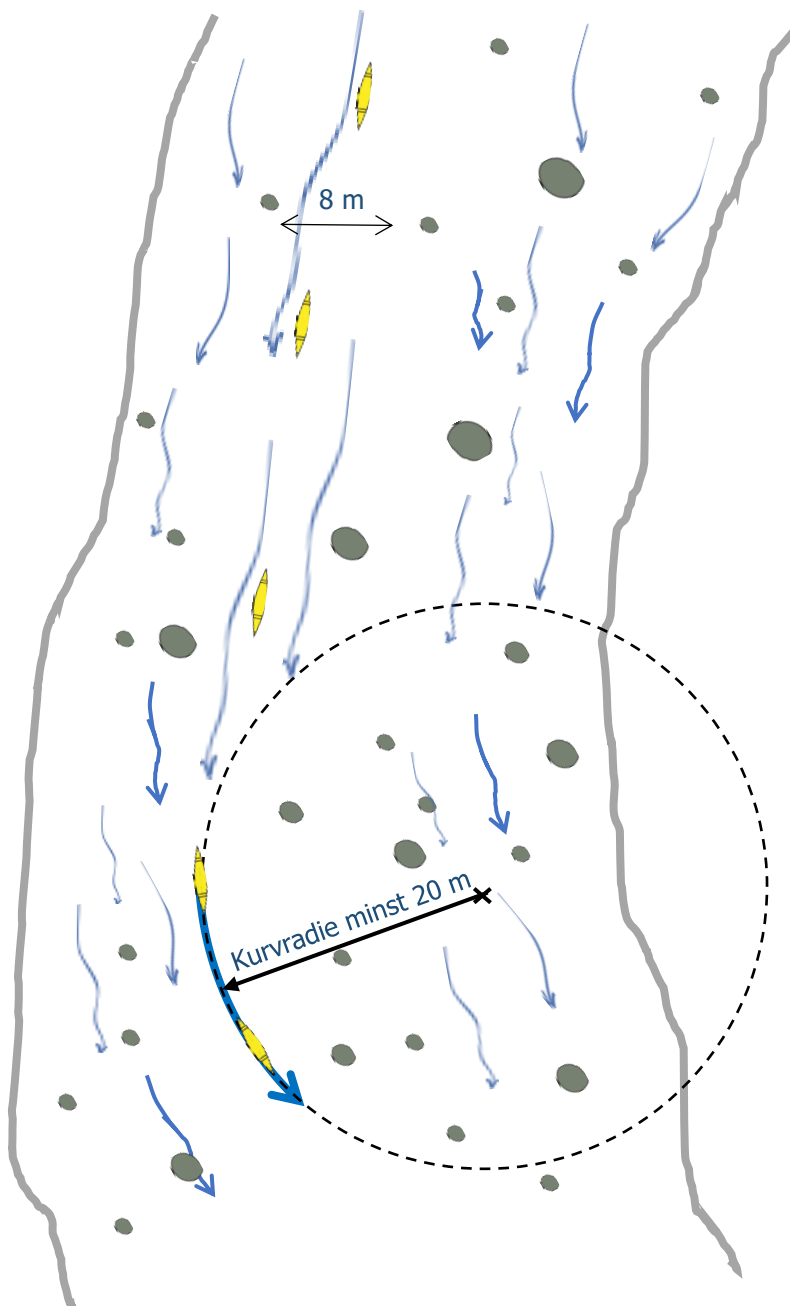

Bild 1. Dimensionering av djupfåra

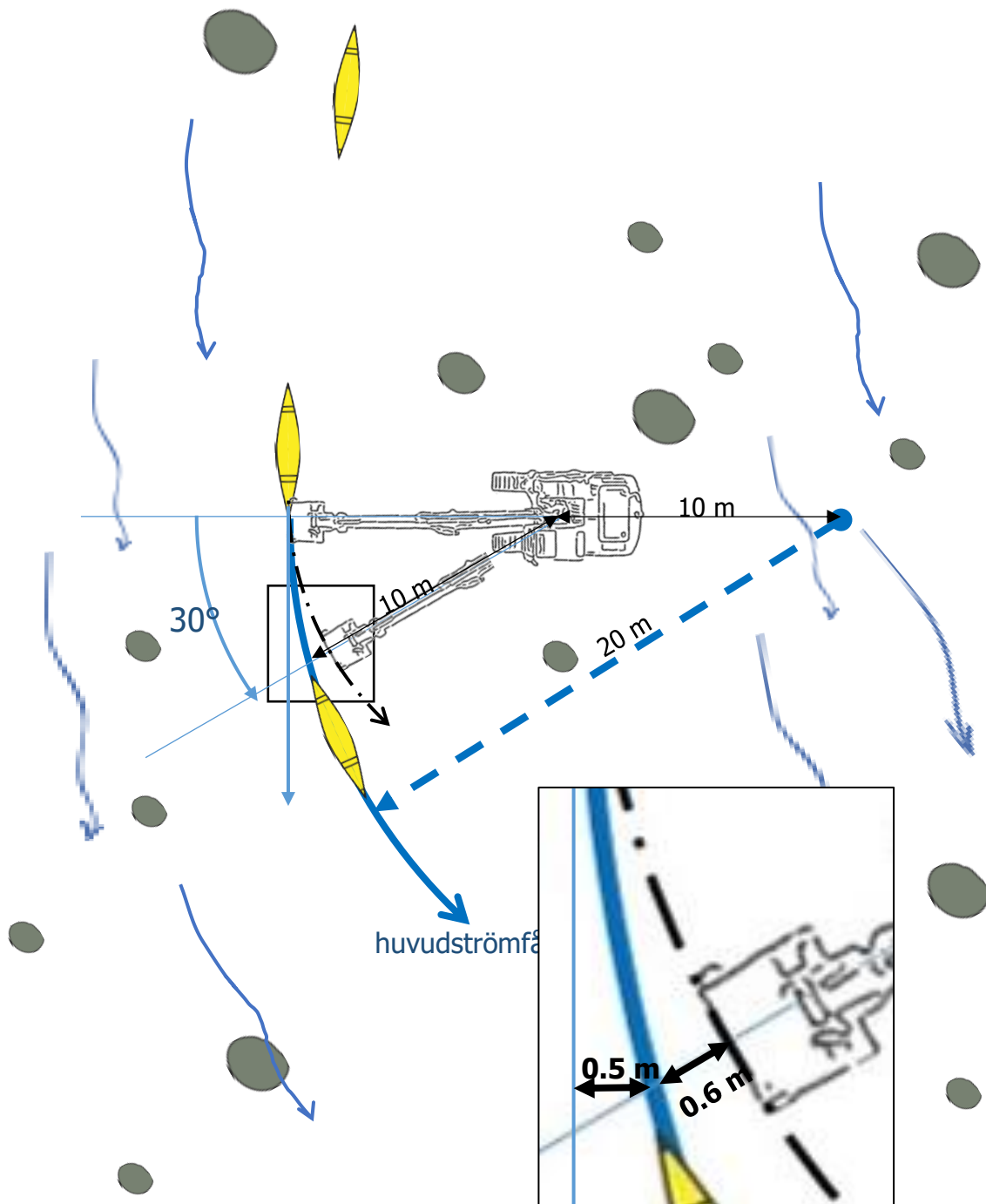

Bild 2. Koll på att strömfårans kurvradie blir minst 20 m med hjälp av grävskopans arm. I exemplet är armen 10 m lång. Mindre avvikelser i verklig armlängd har ingen avgörande betydelse.

- 1) När maskinens överdel vrids med rak arm flyttas skopan längs med sin radie på 10 m. Centrum för den sökta radien på 20 m för strömfåran ligger då 10 m bakom maskinen.
- 2) Vid 30° vridning har skoparmens siktlinje flyttats ungefär en kanotlängd (5 m) längs den sökta kurvradien på 20 m.
- 3) Sett från hytten så ligger den sökta strömfårans kurvradielinje nu 0.6 m bortanför skopan.
- 4) Strömlinjen har där krökt 0.5 m i sidled från den ursprungliga riktningen, se den insatta detaljfiguren

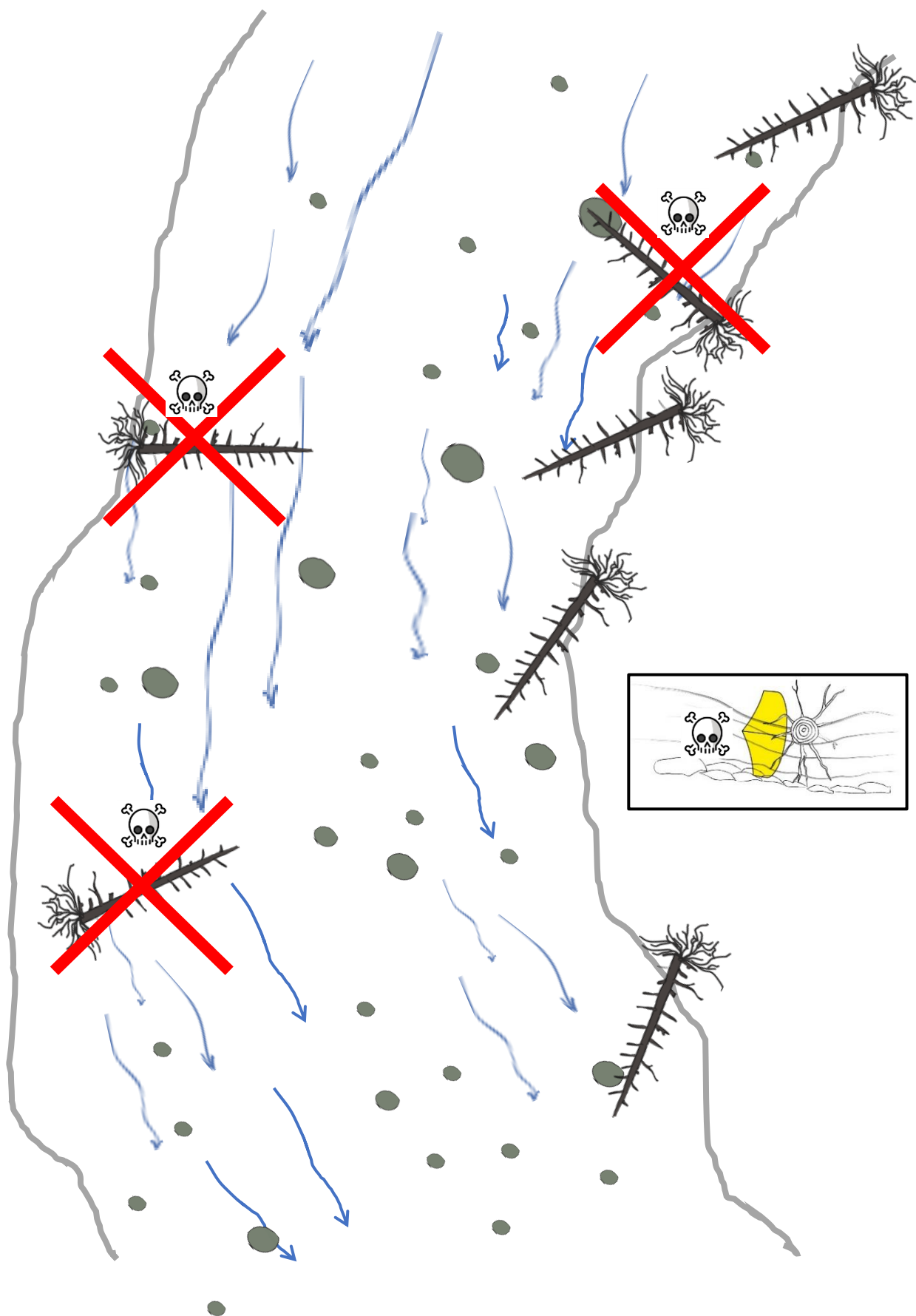

Bild 3. Död ved endast i innerkurvor eller sidofåror. Rotklumpen ska ligga kvar på land som förankring och stammarna riktas medströms.